

1784 IN HET HAESEGARS

Uit de Dagboekjes van Philippe-François Lippens, toen 42 jaar oud.

Het is onder de Oostenrijkse tijd dat Keizer Jozef II in 1782 de vergunning gaf om het schorgebied bij het Hazegras in te polderen. De schorre was eigendom van de Hertog van Croÿ, neef van de keizer, terwijl er nog andere geïnteresseerden aansloten. Hierover kan men uitgebreid lezen in het werk van wijlen Lucien Dendooven over "De Nieuw-Hazegraspolder te Knokke" (1968).

Het gebied besloeg 2.000 gemeten, waarvan 600 met gras begroeid, om in te dijken en het land tegen de zeegolven te beschermen. Een zo groot mogelijke oppervlakte diende drooggelegd om voor landbouw te dienen. Hiertoe werd het plan opgemaakt door Philippe-François Lippens, mede-eigenaar, en door dijkgraaf Lameire van de Hazegraspolder. De dijk zou komen tot de St.-Annakreek ten oosten bij het Zwin en tot boven de brede geul der Paardemarktkreek ten noorden, met een rechte lijn naar het Fort St.-Pol. In 1784 werden de werken uitgevoerd. Hier vangt de geschiedenis aan van de Nieuwe Hazegraspolder, gelegen ten noorden van wat voorheen werd vastgelegd als Hazegraspolder vanaf het Kalf.

Hoe Philippe-François Lippens hier de nieuwe polder van het Hazegras in drie maand en half binnen de dijk bracht, heeft hij zelf in zijn Dagboekjes vastgelegd.

Graaf Leon Lippens, die een der nazaten is van de dijkenbouwer, heeft de voornaamste uittreksels betreffende het Hazegras genoteerd en onze ere-voorzitter bezorgde ze ons voor "Cnoc is ier".

Met het Vlaams van de tijd, de notities van Philippe-François Lippens, in 1784 42 jaar oud, waar zijn vader, geboren 1697 er 87 was.

6 Febr. 1784. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt een differente affairen. Namiddags ontfangen brief van Zijn Excellencie den Graeve de Belgicioso per expressen van den Heer President van den Raede van Vlaenderen Dierickx, tot versoeck der inspectie van het Haesegars.

27 Febr. Tot Brugge. Ten 7 uren 's morgens per koetse met vier peirden, benevens de landmeter Lameire en mijnen knecht vertrocken naer

het Schorre Haesegars. Diné bij Hendrik Huybens, pachter van het selfde Schorre. De aftekening der dijckagie begonnen. Soupé en logé bij Huybens.

28 Febr. Op het Haesegars de aftekening der nieuwe dijckagie gecontinueert ende geeijndigt, welcke nieuwe dijckagie valt 1317 $\frac{1}{2}$ roede brugsche maete, groot 726 gemet.

1 Maerte. Tot Brugge bij d'heer Albert de Gheldere. Van hem de 9/16 deelen der Schorre van het Haesegars gekogt voor de somme van 9.000 crt. "is geresolveert den polder het Haesegars te bedijcken ingevolge mijn overgegeven plan acte visitatie en profil, tot welcken bedijckinge ick van alle de gelande gecommiteert ben te executeren". Geresolveert van plancken en wagens en rijshout te koopen.

5 Maerte. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt een differente affairen. Aen Maerten De Wilde besteedt het maecken van 350 schuerwagens met spillen en wielen van of 300 met beslaege wielen en 50 onbeslaegen gerekend een 2 per stuck. Aen Servais van Laere besteedt 100 waegens met beslaege wielen.

17 Maerte. Tot Brugge, ... "dat ick gaheel de dijckagie hebbe aengenomen 't mijnen risque en peryckel te maeken, volgens plan en besogne den 1 Maerte 1784.

18 Maerte. Tot het Haesegars, ... afsteken het emplacement der grootte Sluijse.

23 Maerte. Tot Gent bij den President van de Raede in Vlaenderen. Hem te handt gesteld een memorie tot bekomen vrijdom van inkomende rechten causa Haesegars.

28 Maerte. Zondag. Tot Moerbeke te kercke. Met eenige aerbeyders gesproken om naar het Haesegars te gaen werken. Aen hun gesezt dat den loon was eenen gulden per schaft van den geheelen dijk op te reijden, besoden, enz.

30 Maerte. Ten 3 uren op het Haesegars. Dan bij mijn volck, die hendent begonnen weeren, killspitten te maeken voor de dijckagie. Logé bij baes Huybens op de stelle.

31 Maerte. ... Het peyl der hoogts van mijn dijckagie genomen die overal moet hoog sijn 8 voeten, putsche maete. Logé bij Hendrick Huybens op de stelle.

2 April. Op het schorre alsvooen de afstekinge gecontinueert en een het volck besteedt den dijk te maeken à 22 per schaft, 10 stuivers voor de spoede en een ancker genever voor elcke ploeg.

19 April. Alles in goede orde gevonden. In den bosch doen uitkappen eenige kodden voor keeten te bouwen. Den een eenige nieuwe ploegen volck werck aangewesen. Logé bij Huybens op de stelle.

21 April. ... Zijnde stormweer en regen alswanneer maer weynigen tijd hebben konnen werken. Diné op de stelle. Namiddags begonst den moortel te maeken voor mijne keete.

24 April. Op het Haesegars bij mijn volck op de dijkagie die door het quaed weder alsvooen zijn belet te wercken. Met de brouwer van St Anne gesproken om bier op het werck te leveren aan 5 per tonne.

25 April - Zondag. Naer de Cnock te kercke. Diné op de stelle. Namiddags mij geamuseerd met lesen en schrijven.

12 tot 20 Meye. Tot het Haesegars. Alles in goede orde bevonden.

20 Meye - O.H. Hemelvaert. Naer Westkapelle naer de vroegmisse dan op het Haesegars voor de eerste reyse in mijn nieuwe keete. Logé op de stelle.

21 Meye. Beginnen stellen profilen van hoogte tot formeren den dijk welcke hoogte ick gehaald hebbe uijt de kruijnen van den dijk van de Godefroid Polder.

7 Juni. Tot Moerbeke, ten 9 uren 's morgens per mijne chaise vertrocken naer het Haesegars. Ten 3 uren namiddags aldaer gearriveert en alles in goede orde bevonden. Logé in mijn keete.

9 Juni. Aen van Maercke en mijn werckvolck aangewesen waar hij de soden moet steken aen den duijn.

12 Juni. In mijne dijkagie den geheelen tour gedaen ende alles in orde bevonden. Namiddags de visite gedaen langs het werck bij het Sluysche Gat en de Sluysput.

20 Juni. - Zondag. Op mijn dijkagie te kercke.

23 Juni. 'smorgens vroeg in het groot gat. Den plasbarm van etbe beginnen leggen ter breedte van twee laaghen.

25 Juni. Namiddags met mijne vrouwe de wercken van de dijkagie geweest besigtigen.

27 Juni. - Zondag. In den Polder Haesegars te kercke. Diné in mijne

keete. Namiddags met de bolle gespeelt in mijne keete.

12 Juli. Op het Haesegars met 4 ploegen gereden in het groot gat, en alles aangelegt om morgen te kunnen sluyten. Namiddags alsvooren op het werck gecontinueert.

13 Juli. Ten 2 uren 's morgens met 7 ploegen ofte 24 spaeden begonnen het groot gat te sluijten. Ten 5 uren het waeter gedempt en gereden tot den 10 uren als wanneer het waeter begon te vallen, sijnde den dam alsdan $1\frac{1}{2}$ à 2 voeten boven het waeter. Diné in mijne keete. Ten 3 uren namiddags den nieuwen dam met alle het volck begonst te verswaeren tot des avonts ten 8 uren.

14 Juli. In het Haesegars de geheele dijkkegie rond gewandelt met den Baas van Marcke. Aen hem het noodige g'ordonneert. Namiddags op het werck. Des avonts aen Jacobus Maentjens aanbestaet het bezoden van de bestedinge aen 16 stuivers per vierkante roede.

15 Juli. Ten 7 uren 's morgens uijt het Haesegars vertrocken per mijne chaise. Logé te Moerbeke.

29 Juli tot 5 Aug. Alle verstevingen en de metinge van de polder gecontinueert, en de dijkkegie gevisiteerd, oock g'ordonneert den santen berm van het groot gat op te trecken.

5 Aug. Des namiddags is mijn Vaeder gearriveerd (87 jaer). Met hem den tour van het werck gedaen. Soupé en logé in mijn keete met Vaeder.

In October. Aen Baas van Marcke aengewesen de kleine defecten aen de dijkkegie te herstellen. De ouden plancken verkocht voor 15 stuivers en de waegens voor 30 st. ieder.

5 Nov. "Geresolveert de vercaevelinge Haesegars op morgen te doen".

8 Nov. Ten 2 uren 's morgens is den baas Hubers ons komen opkloppen seggende dat de hollanders langs Sluijs hadden waeter gesteken. Dan seffens met de soldaten en werckvolck de gaeten en rabotten gestopt om alle communicatie met het zeeweeter afte snijden, dus dat het waeter niet verder en kan komen als tegen de linie van Reijgaertsavliet.

* * * *

Dit reusachtig werk was op 1 april aangevangen en op 13 juli voltooid inbegrepen het sluiten van het groot gat (Hazegraskreek) en het bouwen van de grote Sluijs (Burkeldijk nabij Godefruid Polderdijk). Dus in 3 maand en half. Op zijn risquen en perikelen. Moet men kunnen!